

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ก

- แบบสอบถามนักท่องเที่ยวบ้านคอยปุย
- แบบสัมภาษณ์ชุมชนบ้านคอยปุย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

แบบสอบถาม

ความคิดเห็นและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวบ้านมั่งคอยปุย

โดย

การวิจัย แนวทางพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสร้างผลประโยชน์ต่อคนในชุมชน ของบ้านมั่งคอยปุย ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวบ้านมั่งคอยปุย โดยต้องการทราบข้อมูลในเรื่องพฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจมาเที่ยวคอยปุย ทั้งนี้ข้อมูลการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นฐานข้อมูลส่วนหนึ่งในการวิจัย

ในการนี้ ทางโครงการวิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาให้ข้อมูล โดยการกรอกแบบสอบถามตามที่แนบมา ครบทุกหัวข้อ ตามความคิดเห็นที่แท้จริงของท่าน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้ และโครงการวิจัยขอรับรองว่าข้อมูลเหล่านี้จะไม่ทำให้เกิดความเสียหายใดๆ แก่ท่านทั้งสิ้น

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างครบถ้วนเพื่อการทำวิจัยที่สมบูรณ์ต่อไป

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อสถานที่พัก.....

ส่วนที่ 1

ข้อมูลทั่วไป

1.

เพศ

ชาย

หญิง

2.

การศึกษาสูงสุด

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษา

อนุปริญญา

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

1.2 รสชาติความอร่อย							
1.3 ความหลากหลายของอาหาร							
1.4 ปริมาณอาหารเพียงพอ/เหมาะสม							
1.5 ความสด สะอาดของอาหาร							
1.6 ความสะอาดและปลอดภัยของภาชนะ							
1.7 ความสะอาด ถูกสุขลักษณะของห้องครัว							
1.8 ความสะอาดของน้ำดื่ม							

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ (คะแนน)					ไม่ได้รับการ	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ
	5	4	3	2	1		
2. ด้านความปลอดภัย							
2.1 ระบบการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว							
2.2 มีการให้ข้อมูลล่วงหน้า เพื่อการเตรียมตัว							
2.3 มีอุปกรณ์ในการดูแลรักษาความปลอดภัย							
2.4 มีการดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในระหว่างการทำกิจกรรม							
2.5 มีความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นในกรณีที่นักท่องเที่ยวเจ็บป่วย							

3. ด้านการจัดการโดยชุมชน							
3.1 รับทราบข้อมูล ทำให้มีการเตรียมความพร้อมล่วงหน้า							
3.2 การกำหนดข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว							
3.3 ระบบรายละเอียดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและบริการ							
4. ด้านการให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว							
4.1 การสื่อความหมายของมรดกที่ท้องถิ่น							
4.2 การรับรู้เรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ							
4.3 การรับรู้เรื่องวัฒนธรรม/ประเพณีของชุมชน							
4.4 การรับรู้เรื่องวิถีชีวิตของคนในชุมชน							
4.5 ป้ายบอกทางป้ายข้อมูลท่องเที่ยวในชุมชน							
4.6 คู่มือท่องเที่ยวของชุมชน							
5. ด้านคุณภาพของสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยว							
5.1 การมีจิตใจให้บริการ							
5.2 คำนึงถึงความปลอดภัย							
5.3 มีความรับผิดชอบต่องuestที่							
5.4 ความรู้และทักษะในการทำงานด้านการท่องเที่ยว							

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวของบ้านม้งดอยปู่

.....
.....
.....

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการมาเที่ยวและความคิดเห็นโดยรวม

1. การเดินทางครั้งนี้ท่านมาเที่ยวที่นี่ พักอยู่จำนวน.....วัน และได้ไปเที่ยวแหล่ง
ท่องเที่ยวใดมาบ้าง

1. จำนวน วัน

2. จำนวน วัน

3. จำนวน วัน

2. ท่านมาเที่ยวที่นี่เป็นครั้งที่เท่าไร
 ครั้งแรก ครั้งที่.....

3. สิ่งที่ท่านประทับใจมากที่สุดของที่นี่

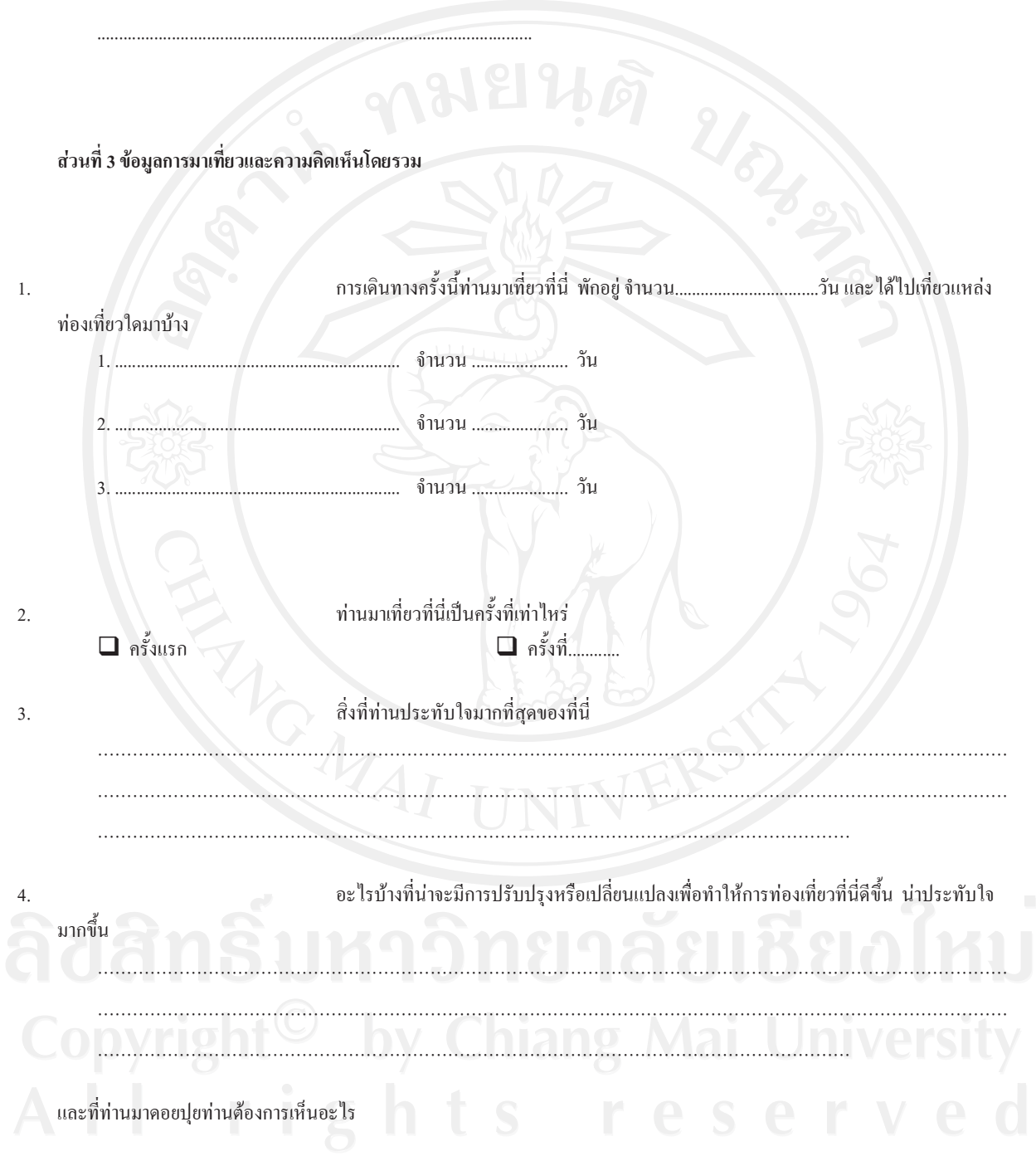
.....
.....
.....

4. อะไรบ้างที่น่าจะมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อทำให้การท่องเที่ยวที่นี่ดีขึ้น น่าประทับใจ
มากขึ้น

.....
.....
.....

และที่ท่านมาดอยปู่ท่านต้องการเห็นอะไร

.....
.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

5. ท่านเคยไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ในประเทศไทยหรือไม่

เคย (โปรดระบุชื่อสถานที่).....

ไม่เคย

คอยปุยเป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นคนจัดการ เมื่อเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนแหล่งอื่นถ้าระดับ
คะแนน เต็ม 10 ท่านจะให้คอยปุยกี่คะแนน คะแนน

ท่านรู้จักบ้านคอยปุยจากที่ไหน

หนังสือท่องเที่ยว ระบุ.....

Website

บริษัททัวร์

อื่นๆ ระบุ.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือนำในการตอบแบบสอบถาม

สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน

แบบสัมภาษณ์

ผลที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวทั้งด้านบวกและด้านลบ แบ่งออกเป็น 5 ด้านดังนี้

ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2553

ข้อมูลพื้นฐาน

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
2. อายุปัจจุบัน.....ปี
3. ชาติพันธุ์ () 1. ไทย () 2. ม้ง () 3. อื่นๆ (ระบุ).....
4. ศาสนา () 1. พุทธ () 2. คริสต์
- () 3. บรรพบุรุษ () 4. อื่นๆ (ระบุ).....

1. ด้านเศรษฐกิจ

- ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพ

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

- ตั้งแต่เริ่มประกอบอาชีพถึงปัจจุบัน เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร อธิบาย

.....

.....

- สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงคืออะไร

.....
.....
.....

- การท่องเที่ยวเข้ามาทำให้ความเป็นอยู่ทางการเงินของท่านเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

2. ด้านวัฒนธรรม

- ตั้งแต่มีการท่องเที่ยวเข้ามา วัฒนธรรมของชุมชนคอยปุยมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร

การแต่งกาย

.....
.....
.....

อาหาร

.....
.....
.....

ภาษา

.....

.....

.....

ความเชื่อ ประเพณีในรอบปี

.....

.....

.....

3. ด้านสังคม

- ในครอบครัวท่านมีการอพยพย้ายถิ่นหรือไม่ ถ้ามี เป็นอย่างไร

.....

.....

*ย้ายออกถาวร/ย้ายออกไปทำมาหากิน/ย้ายเข้าถาวร/ย้ายเข้ามาทำมาหากิน

สาเหตุที่มีการย้ายถิ่นฐาน

.....

.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright © by Chiang Mai University
 All rights reserved

- ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนหลังจากการท่องเที่ยวเข้ามามีผลต่อ ความสัมพันธ์ทั้งในระดับครอบครัว ระดับเครือญาติ และระดับหมู่บ้าน หรือไม่อย่างไร

.....

.....

4. ด้านสิ่งแวดล้อม

- ท่านคิดว่าหลังจากที่มีการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน ทำให้สภาพแวดล้อมของหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด ในความเห็นของท่านคิดว่าดีหรือไม่ดี อย่างไร อธิบาย

.....

.....

.....

5. ด้านการเมืองการปกครอง

- ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรใดบ้างในชุมชน

.....

.....

.....

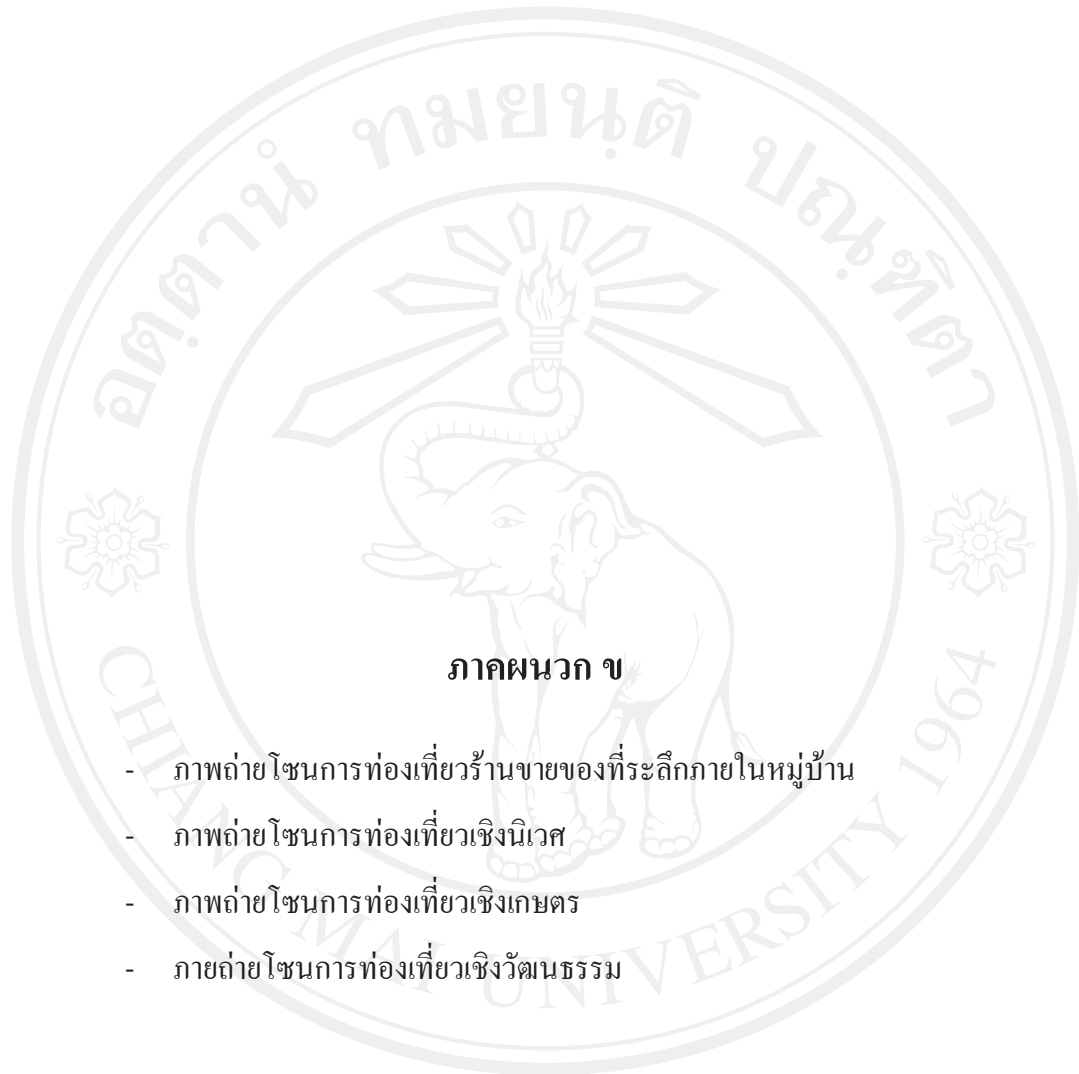
- บทบาทของท่านภายในชุมชนเป็นอย่างไร

.....

.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ข

- ภาพถ่ายโครงการท่องเที่ยวร้านขายของที่ระลึกภายในหมู่บ้าน
- ภาพถ่ายโครงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- ภาพถ่ายโครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- ภาพถ่ายโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพถ่ายโครงการท่องเที่ยวร้านขายของที่ระลึก

เริ่มต้นด้วยป้ายทางเข้า
โซนร้านขายของที่ระลึก
ของหมู่บ้านดอยปุย

ในช่วงฤดูหนาวนักท่องเที่ยว
ต่างพากันเลือกซื้อของที่
ระลึกกันอย่างคับคั่ง

สินค้าส่วนใหญ่จะเป็นพวก
กระเป๋า และผ้าปักลายม้ง

ร้านขายของที่ระลึก ที่ตั้ง
ขึ้นใหม่ให้ทันต่อสมัย
นิยม

ร้านขายของที่ระลึกและขาย
เสื้อผ้าชุดชนเผ่าม้งสำหรับเด็ก

เจ้าของร้านยามว่างที่ไม่มี
ลูกค้าจะมานั่งปักผ้าเพื่อสวม
ใส่ในเทศกาลปีใหม่ม้ง

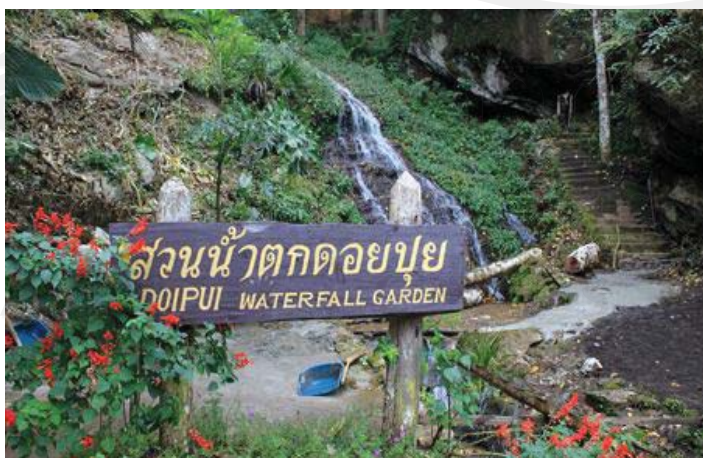
ภาพถ่ายโครงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

หมอกยามเช้าในเส้นทาง
ศึกษาธรรมชาติบ้านดอยปุย

อนุสรณ์สถานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เคยเสด็จมา
ประทับที่แห่งนี้ ถือเป็นหนึ่ง
ในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

สวนน้ำตกบ้านดอยปุย ซึ่งจะ
มีน้ำตกไหลตลอดปีถึงแม้จะ
เป็นเพียงน้ำตกเล็กๆ

อ่างเก็บน้ำที่ในช่วงฤดูร้อน
จะมีเด็กชาวม้งลงมาเล่นน้ำ

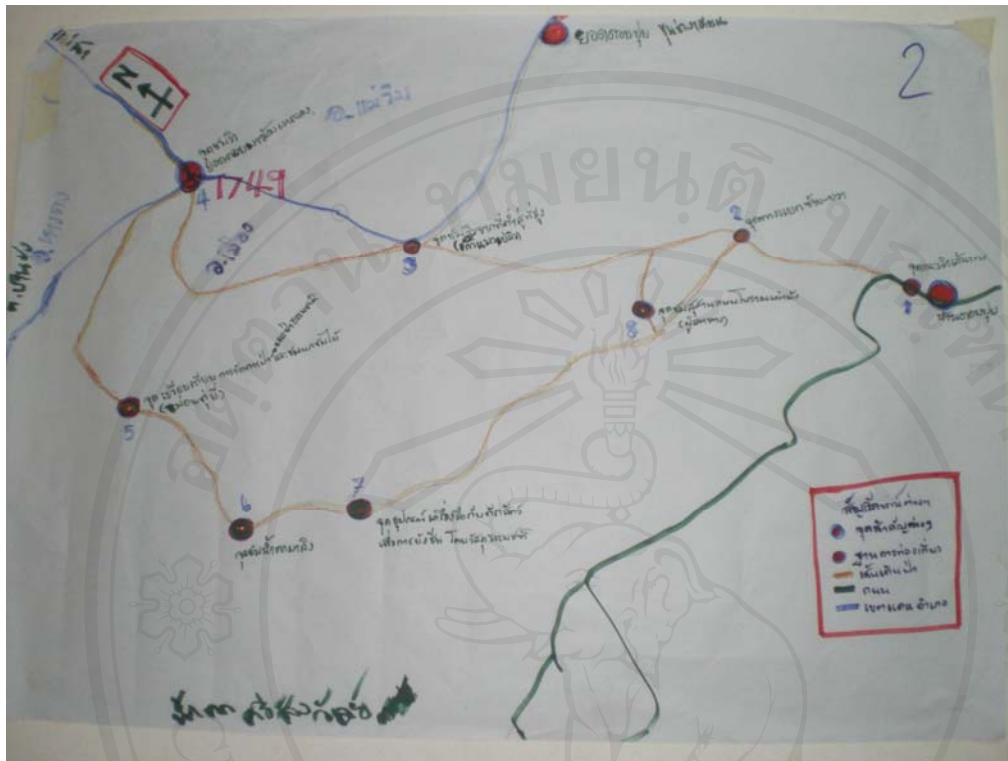
สวนดอกไม้เป็นหนึ่งในโซน
แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่
นักท่องเที่ยวนิยมมาถ่ายรูป

ดอกฝิ่นที่ปัจจุบันมีเหลือให้ชม
ไม่มากแล้ว

ลิขสิทธิ์ใหม่
Mai University
reserved

แผนที่จากการสำรวจเส้นทางศึกษาธรรมชาติบ้านดอยบุญ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพถ่ายโครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

โครงการขยายผลโครงการหลวง ดอยปุยหนึ่งในโครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

มีการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่โครงการหลวงเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างเต็มรูปแบบ

ชาวบ้านร่วมทดลองปฏิบัติจริง

แปลงสาธิตการเกษตร สำหรับผู้
ที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

โรงเรือนทำปุ๋ยหมักชีวภาพถือเป็น
การท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบไม่
ทำลายสิ่งแวดล้อม

แปลงไม้ดอกไม้ประดับ ถือเป็น
สิ่งดึงดูดสำหรับการท่องเที่ยวเชิง
เกษตรบ้านมั่งคอบปุย

ภาพถ่ายโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

พิพิธภัณฑ์หมู่บ้านชาวเขาม้ง
คองปุย

ภายในพิพิธภัณฑ์ชาวเขาม้ง
เครื่องมือเครื่องใช้ของชาวม้ง
สมัยโบราณมากมาย

เครื่องมือเครื่องใช้สมัยโบราณ
ของชาวเขาม้ง

ชุดชนเผ่าม้งจำลองสมัยโบราณ

บ้านชนเผ่าม้งจำลองสมัยโบราณ

มีการให้นักท่องเที่ยวทดสอบ
ความแม่นยำ การยิงหน้าไม้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
MAJUMAJUM UNIVERSITY 1962
ลิขสิทธิ์ © 2014
สงวนลิขสิทธิ์
ลิขสิทธิ์ของใหม่
Mai University
reserved

แผนที่เดินดิน ทูนทางสังคมบ้านม้งดอยปู่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ค

ภาพถ่ายกิจกรรม การสัมภาษณ์ชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของบ้านคอยปุย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โครงการขยาย
ผลโครงการหลวงคอกุญแจประเด็น
การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

สัมภาษณ์กลุ่มชาวบ้านและผู้นำ
ชุมชนในประเด็นแนวทางการ
พัฒนาการท่องเที่ยวบ้านมั่งคอกุญแจ

จัดประชุมกลุ่มใหญ่เพื่อให้ได้มาซึ่ง
ข้อมูลรูปแบบในการจัดการการ
ท่องเที่ยวตั้งแต่อดีต-ปัจจุบัน

ภาคผนวก ง

ประวัติความเป็นมาของ ดอยผากลอง ซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่าง
บ้านม้งคอยปุยและบ้านแม่สาใหม่ ถือเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติภายในชุมชนที่น่าสนใจ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประวัติคอยผากลองขุนหลวงวิรังคะเจ้าแห่งลัวะและพระนางจามเทวี

ซึ่งเป็นเรื่องเล่าจากตำนานมุลศาสนา แต่งโดยพระพุทธกาม กับพระพุทธญาณ ความเป็นมาของตำนานจามเทวี และวิรังคะราชเจ้า เริ่มตั้งแต่ สมัยพุทธกาล ตอนที่พระพุทธเจ้าเสด็จมาโปรดสัตว์ ในล้านนา พบชนเผ่าลัวะ หรือ ละว้า (ซึ่งเป็นชนเผ่าท้องถิ่น อยู่ในตระกูลมอญ และเขมร) อาศัยอยู่ตามคุ่มน้ำแม่ปิง มีปู่สะแสะ ย่าสะแสะ และลูกชาย ซึ่งไม่รู้จักพระองค์ จึงคิดจะกินพระพุทธเจ้า เพราะเชื่อว่าเนื้อคนย่อม อร่อยกว่าเนื้อสัตว์ทั้งหลาย เมื่อถึงบ้านปางไฮ (ปัจจุบันคือตำบลสะดวง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่) พระพุทธองค์ทรงทราบด้วยญาณ ก็แสดงปาฏิหาริย์ เพื่อที่จะข่มคนทั้งสาม โดยทรงประทับรอยพระบาท ลงบนแผ่นดินใหญ่ (รอยนี้มีใช้รอยแรก) ก่อนหน้านี้มีพระพุทธเจ้าองค์อื่น คือ กะกุสันตะ โทณาคมนะ และ กัสสะปะ ได้เสด็จมาประทับ รอยพระบาท ไว้แล้วบนแผ่นดินใหญ่ แผ่นเดียวกันนี้ มีถึงสามรอย พระพุทธเจ้า ได้ทรงประทับรอยพระบาท เป็นรอยที่สี่จึงปรากฏเป็นพระพุทธรูปรอยพระบาทที่รอย จากการที่ได้ทรงประทับรอยพระบาทที่บนก้อนหินใหญ่ สร้างความตกใจ แก่ชาวลัวะ ทั้งสาม เป็นอย่างยิ่งพระองค์ทรงเทศนา สั่งสอน เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลง ความป่าเถื่อน ของพวกเขา ดังนั้น ปู่สะแสะ และย่าสะแสะ จึงตั้งสัตย์ปฏิญาณว่าจะไม่กินเนื้อมนุษย์อีกตราบดีที่พระพุทธองค์ ยังทรงพระชนม์อยู่ แต่พวกเขา ไม่รับปากว่าหลังจากพระพุทธองค์ ทรงเสด็จปรินิพานแล้ว ส่วนลูกชายของทั้งสอง เกิดความซาบซึ้ง ในรสพระธรรม ยอมตั้งสัตย์ปฏิญาณว่า จะไม่กินเนื้อมนุษย์ตลอดชีวิต และพระพุทธองค์ทรงแนะนำ ให้บวชเป็นฤๅษี และได้บวชเป็นฤๅษีได้ชื่อว่า สุทเวชะฤๅษี หรือ ฤๅษีवासูเทพ ซึ่งกาลต่อมา ได้เป็นเทวดารักษาเมืองเชียงใหม่ มาจวบจนปัจจุบันนี้ ขุนหลวงวิรังคะราช หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าแสนหลวง เป็นขุนใหญ่แก่ ชาวลัวะ ทั้งหมด ได้ทราบข่าวว่า พระนางจามเทวี มีพระรูปลักษณะงดงามยิ่งนัก จึงมีความรักใคร่ในตัวพระนาง เป็นอันมากจึงให้ขุนอำมาตย์ พร้อมบริวารประมาณ ๕๐๐ คนนำเครื่องบรรณาการ และของฝากมากมาย มาถวายแก่ พระนางจามเทวี แล้วกราบทูลสาสน์ ของขุนหลวงวิรังคะราช แก่พระนางจามเทวี “ข้าแค้นหาราชเทวีเข้าขุนแห่งตัวข้ามีนามว่า ขุนหลวงวิรังคะราช อยู่อยู่ที่ทิศตะวันออก ระหว่างคอยละวะโพ้น เป็นใหญ่ กว่าชาวลัวะ ทั้งปวงจัดแจง ให้ผู้ชายทั้งหลายนำเครื่องบรรณาการ มาถวายแก่พระนาง โดยเหตุผลที่ว่าขุนหลวงวิรังคะราช มีความรักใคร่ ในตัวพระนางอยาก ได้พระนาง ไปเป็นอัครมเหสี ที่แท้จริงถึงแม้ว่าตัวขุนหลวง จะมีมเหสีอยู่แล้ว ๔๐๐ องค์แล้วก็ตาม” พระนางจามเทวี ทรงเรียกประชุม เหล่าเสนาอำมาตย์ เพื่อประเมินสถานการณ์ซึ่งเวลานั้น มอญเมืองลำพูนเพิ่งสร้างเมืองใหม่ ยังไม่พร้อม ที่จะรบ กับพวกลัวะ แห่งเมืองเชียงใหม่พระนางจึงส่งทูตไปทูล แก่ขุนหลวงวิรังคะราช ว่าให้รอไปอีก ๓ ปีก่อนเพราะว่าพระนางเอง พึ่งจะคลอดลูกชายฝาแฝด รอให้เด็กหย่านมเสียก่อน แล้วจะอภิเษกสมรสด้วยกัน บัดนั้นเป็นต้นมาพวกลัวะ แห่งเมืองแม่ระมิงค์เชียงใหม่ กับพวกมอญลำพูน ก็ได้ไปมาหาสู่กันอย่างสงบสุข ส่วนพระนางจามเทวีได้เรียกประชุมเหล่าเสนาว่า การ ประวิงเวลาในครั้งนี้ครั้งแรกนั้น เวลา ก็ใกล้เข้ามาแล้วจึงขอให้ไพร่ร่วมมือ ในการใช้ชีวิต อาคมาให้เลื่อนเวลา ออกไปอีก ไพร่หลวงจึงแนะนำว่าควรเลื่อนเวลาออกไปอีกเพราะว่าเกณฑ์ ชาติบ้านเมืองเข้ายุคเข็ญ ข้าน้ำจะขาดแคลน จะมีโรค

ระบาคประชาชน และสัตว์เลี้ยงจะล้มตาย เป็นอันมากต้องสะเดาะเคราะห์ ด้วยการถือศีลกินเจ ฟังธรรม สักการะ พระรัตนตรัย เป็นระยะเวลา ๔ ปี จึงจะพ้นภัยภยันตราย ที่โหราทำนายไว้พระนาง จึงสั่งให้ทูตไป รายงานเหตุการณ์ แก่ขุนหลวงวิรังคะด้วยความจำเป็น ตามที่ระบุไว้ขุนหลวงยอม ให้มีเลื่อนพิธีการอภิเษกสมรส และยอมถือศีลกินเจ ตามพระนางด้วยระหว่างนั้น พระนางจามเทวี ได้เกณฑ์คนหนุ่มสาวมาฝึก เป็นทหารเตรียมเมือง ให้พร้อมสำหรับการทำสงคราม กับขุนหลวงวิรังคะ ในขนาดเดียวกันนั้นเพื่อมิให้ ชาวเมืองตกใจตื่นกลัว วิตกกังวลกับภัยการรุกรานของ ขุนหลวงวิรังคะ จึงจัดให้มีการจัดการแสดงมหรสพ และการละเล่นต่างๆ จวบจนใกล้ ครบ ๔ ปี ขุนหลวงวิรังคะ ได้ส่งทูต ไปขอทราบ กำหนดการอภิเษกสมรส พระนาง จึงบอกทูตไปว่าพระนางพร้อม ทำตามสัญญา เพื่อให้มีความแม่นยำตรงอย่า เรือฤกษ์ยามว่าอย่าให้มีการผิดพลาด คณะทูตจึงไปรายงานต่อ ขุนหลวงวิรังคะ ที่เมืองแม่ระมิงค์เชียงใหม่ ของลัวะฝ่ายพระนางจามเทวี ก็ได้มีการแก้ไข ชื่อเดือนจากเดือนอ้าย เป็นเดือนสาม (นั่นคือสาเหตุที่ทำให้การนับเดือนของทางภาคเหนือ หรือล้านนา เร็วกว่าเดือนทางภาคกลางไป ๒ เดือน) เช่นวันลอยกระทงจะตรงกับวันเพ็ญ ๑๕ ค่ำ เดือนยี่ หรือ เดือน ๒ ของภาคกลางดังนั้นทางภาคเหนือจึงเรียกวันลอยกระทงว่าเดือนยี่เป็ง เมื่อถึงกำหนด การอภิเษกสมรสตาม ที่ได้ตกลงกันไว้ขุนหลวงวิรังคะ จึงได้เดินทางไปเมือง ลำพูน เพื่อเข้าพิธีอภิเษกสมรส ตาม ที่ได้ตกลงกันไว้แต่พระนางจามเทวี ทรงบอกว่าเสียใจ ที่ขุนหลวงผินผอง และได้ผินผอง ไปถึงสอง เดือน ด้วยกัน (เนื่องจากมอญได้มีการเลื่อนเดือน เร็วขึ้นไปสองเดือน ดังได้กล่าวไว้ข้างต้น) ขุนหลวงวิรังคะ จึงโกรธแค้น เป็นอันมากที่ถูกปฏิเสธ จึงกลับไปเตรียม ไพร่พลได้ประมาณ ๔๐,๐๐๐ คนจัดทัพเตรียมบุก ลำพูน และเมื่อเคลื่อนทัพไป ถึงเมืองลำพูนสั่งไพร่พลล้อมเมืองเอาไว้ หวังให้อาหารหมดไปจนต้องยอมจำนน และในเวลานั้นเป็นช่วงปลายเดือน ๕ หรือเดือน ๗ ของภาคกลาง เป็นเวลาใกล้จะเข้าฤดูฝน ล้อมเมือง ได้ไม่นานฝน ก็ตกเจ็ดวันเจ็ดคืน น้ำเหนือ ไหลหลากไหลเชี่ยว ท่วมไพร่พลล้มตาย เป็นอันมาก ขุนหลวงวิรังคะ เห็นว่า สถานการณ์ไม่ดีจึงยกทัพกลับไปก่อน จากนั้นจึงได้รวบรวมไพร่พลขึ้นมาใหม่ โดยมีไพร่พลครั้งนี้ รวมมาได้ประมาณ ๘๐,๐๐๐ คน บุกเข้าตีเมืองลำพูน และลูกชายฝาแฝดของพระนางจามเทวี ได้ชี้ ช้างพลายกำงาเขียวดำนำไว้วางทัพ ของขุนหลวง แดกฟ่ายไป ขณะที่แตกพ่ายหนีนั้น ช้างของ ขุนหลวงวิรังคะราช ได้ไปเบียดประตุมืองลำพูน จนตกช้างขาหักพวกทหารลัวะ มาอุ้ม พาหลบหนีไป ประตุมืองลำพูน จึงมีชื่อว่า ประตูช้างสี มาจวบจนทุกวันนี้

ขุนหลวงวิรังคะ รักษาอาการบาดเจ็บตลอดระยะเวลาถึง ๓ เดือนจนรู้สึก หายดีแล้วจึงส่งทูต ไปขู่ เพื่อที่จะขอ แต่งงานกับ พระนางจามเทวีอีก พระนางจามเทวี จึงวางแผนขึ้นมาใหม่โดยให้มีการพุ่งเสน้ำ (หมายถึงการพุ่งหอก)จากคอยสุเทพ ไปตกใจกลางเมืองลำพูนได้เมื่อไหร่ก็จะยอมอภิเษกสมรสด้วย ดังนั้นขุนหลวงวิรังคะ พร้อมไพร่พลและคณะทูตมอญ ลำพูนได้มีกระตระเตรียมการพุ่งเสน้ำ โดยรอสัญญาณไฟจากกลางใจ เมือง ลำพูน การพุ่งเสน้ำนี้ให้ออกาส ๓ ครั้งโดยจะพุ่งกันทุกๆ ๗ วัน จนครบสาม ครั้ง การพุ่งเสน้ำครั้งแรก ขุนหลวงวิรังคะราช นั้นปรากฏว่าพลาดเป้าไปหน่อย เดียวเนื่องจากถูกคณะทูตจากลำพูน ของพระนางจาม

เทวีย์ให้โอรส เสียดสมาธิ จึงพุ่งไปตกนอกกำแพง เมืองด้านตะวันตกเฉียงเหนือ อยู่บริเวณหลัง วัดมหาวัน จึงเรียกว่า หนองเสน้ำ เคยค้นพบอาวุธ เป็นกระบอกเสน้ำขนาดใหญ่และยาว ประมาณ ๒ วา จมอยู่มีลักษณะ ปลายแหลม เข้าใจว่าน่าจะเป็นปลายเสน้ำ ก่อนจะถึงวันพุ่งเสน้ำ ครั้งที่สอง พระนางจามเทวี ทำพิธีข่ม ขุน หลวงวิรังคะราช ด้วยพิธีทางไสยศาสตร์ เช่น ใช้เศษผ้าพุ่งขึ้นในเข็บ ทำเป็นหมวก เสร็จเรียบร้อยแล้วให้ เสนาเมืองลำพูน นำถวายบรรณาการ แก่ขุนหลวง ณ ยอด ดอยสุเทพ และทำให้ขุนหลวง ไม่สบายและพุ่งเส น้ำ ไปตกที่เชิงดอยสุเทพจึง รู้ว่าได้ถูก มนตร์ข่ม จุดที่เสน้ำไปตกในหนองน้ำเล็กๆ สมัยก่อนเรียกว่าหนองเส น้ำ อยู่หลังโรงเรียนประชาบาล เชิงดอยสุเทพ จากเหตุการณ์ทั้งหมด ที่เกิดขึ้นทำให้ ขุนหลวงวิรังคะราช ได้ ถูกคิดได้ว่า อยู่ดีๆเกิดอาการวิงเวียน ใจสั่นเพื่อยกายคล้ายถูกข่ม จึงรู้ว่าตนถูกพระนางจามเทวี หลอกและ กลั่นแกล้ง ด้วยปัญญาญาโดยตลอด คิดได้ก็เกิดความละอายใจที่ ทำให้ชาวลัวะ ต้องมาพลอยลำบาก กับ ตนเอง จึงบังเกิดอารมณ์พุ่งพล่าน วิ่งออกไปลานกลางแจ้ง คว่าเสน้ำพุ่งขึ้นฟ้าแล้วหอกก็ดังตกจากฟ้า ขุน หลวงวิรังคะราชเจ้า เบะอรองรับปลายหอกเสน้ำเสียบทะลุอกขุนลัวะร้องด้วยความเจ็บปวด คณะทูตจาก ลำพูน เห็นท่าไม่ค่อยจะสู้ดีนัก จึงหนีกลับลำพูน แล้วกราบทูลเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นที่ดอยสุเทพแก่พระ นางจามเทวี ให้ทรงทราบ ขุนหลวงวิรังคะราช ก่อนจะสิ้นใจได้เรียกคนใกล้ชิด มาสั่งเสียโดยเปรียบ เปรย ตนเองว่าเป็นเพียง หัวหน้าเผ่าลัวะ ผู้อาศัยอยู่ตามป่า ไม่มีการศึกษามีแต่ กำล้าง ขาดสติปัญญาไม่อาจ เปรียบเทียบกับ พระนางจามเทวี ซึ่งเป็นชาวเมือง เป็นผู้มีการศึกษา มีสติปัญญา ตนเปรียบเสมือนเอื้องแซะ ซึ่งจะคงงามก็ต่อเมื่อ อยู่ในที่อันควรตาม ธรรมชาติ ของเอื้องแซะ จะขึ้นในป่าลึก มีกลิ่นหอมชื่นใจ เสมือน กับชาวลัวะ ซึ่งชำนาญการ อยู่ตามป่าเขาสามารถดำรงชีพ อยู่อย่างมีความสุขสบายตามสภาพขุนหลวงวิรังคะ รู้ว่าตนกำล้างจะหมดลมหายใจ จึงสั่งเสียกับคนใกล้ชิดว่า ชนเผ่าลัวะ จะออกจากป่าหาผู้ปกป้อง ที่มั่นคงอย่าง พระนางจามเทวี ก็ได้หรือจะตัดสินใจอพยพเข้าป่า ให้ห่างเมืองก็ได้ตามใจ แต่มียอดดอยหินใหญ่ อยู่เหนือ ขึ้นไปเป็นสถาน ที่ได้เลือกไว้แล้ว หากตนได้ตายไป แล้วให้หามศพไปตามไหล่เขา ข้อสำคัญอย่าข้ามลำน้ำ ห้วยเป็นอันขาดเกรงว่าน้ำ จะแห้งไร่นาจะเสียหาย เวลาวางศพ ให้หันหน้าสู่ทิศใต้ ประบระดับให้มองเห็น เมืองลำพูนอยู่ตรงระดับสายตา

เมื่อสั่งเสียเรียบร้อยแล้วขุนหลวงวิรังคะราช ก็ถึงกาลมรณะลม หายใจค่อยๆ ขาดช่วงจนสิ้นลมหายใจไป ขบวนแห่ศพ ได้เคลื่อน ไปตามสันเขา ดอยสุเทพผ่านสถานที่ต่างๆ ซึ่งมีชื่อตกทอดมาถึงปัจจุบันนี้ ดำนาน กล่าวไว้ว่าบริเวณที่เป็นผาสว่า(ผารูปฉาบ) และผาเต็ง(ผารูประฆัง) นั้นมีความเป็นมาว่า ขบวนที่หามศพ และผู้คนไปร่วมพิธีงานศพ เกิดพลัดหลงกันขึ้นบางพวกเดินข้าม บางพวกเดินลอดใต้ถาวรค์ที่มีชื่อว่า เกรือ เขาหลง ทำให้พวกที่เดินลอดได้ เกรือเขาหลง มีความจำเสื่อม ไปชั่วขณะทำให้หนักคนตรี ที่ไปร่วมขบวนงาน ศพ เกิดเล่นขัดกันระหว่างพวกสว่า (ฉาบ) กับพวกเต็ง (ระฆัง) ในที่สุดก็พากันทิ้งเครื่องดนตรี หนักกลับลง ดอย ไปเครื่องดนตรีเหล่านั้น ได้กลายเป็นหินเคลื่อนกลาด กระจายอยู่บนสันเขา ต่างๆ เช่น ผาฆ้อง ผากล้อง ผาสว่า ผาเต็ง ส่วนพวกที่แบกหามศพ พากันเดินจนถึงยอดดอย แห่งหนึ่งจึงวางศพของ ขุนหลวงวิ

รังกระราชเจ้า นอนตะแคง ให้หันศพหันหน้า ไปทางทิศใต้คล้ายดั่งว่า กำลังมองดูเมืองลำพูน ต่อจากนั้นได้
 ขนเอาหนาม มาวางป้องกันสัตว์ป่าทั้งหลาย ที่จะมากินซากศพ แล้วเอาโลงคว่ำครอบศพไว้ ต่อมาโลงศพ ก็
 ได้กลายเป็นหิน ปัจจุบันเรียก คอยม่อนล่อง หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า ม่อนคว่ำล่อง สามารถมองเห็น
 ทัศนียภาพ ของเมืองเชียงใหม่ บริเวณถนนเส้นแม่ริม - สะเมิง ได้แก่ ตัวอำเภอแม่ริม ตัวอำเภอสะเมิง สวน
 พฤษศาสตร์ เอราวัณรีสอร์ท หมู่บ้านแม่สาใหม่ หมู่บ้านโป่งแยง หมู่บ้านสามหลัง รวมถึงทิวทัศน์ บริเวณ
 ลันเขา คอยสุเทพ และคอยปุย

นักท่องเที่ยวสามารถ ขับรถขึ้นไปชมวิวดูสองจุดคือ จุดสูงสุดของ คอยม่อนล่อง และจุดฝั่งศพของ
 พ่อขุนหลวงวิรังคะ ซึ่งเป็นที่ตั้ง ของศาลเจ้าพ่อขุนหลวงวิรังคะราชเจ้า หน้าผาหินสูงชันซึ่งมีความสูง จาก
 ระดับน้ำทะเล 1,450 เมตร ศาลเจ้าพ่อขุนหลวงวิรังคะ ขึ้นชื่อด้านความช่วยเหลือ แก่หนุ่มสาวให้สมหวัง ใน
 ความรักและให้สมปรารถนา ทุกสิ่งทุกประการ และดลบันดาล ให้มีลูกตามที่ได้บนบานไว้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายณัฐวุฒิ อภิวงค์
วัน เดือน ปีเกิด	16 เมษายน พ.ศ. 2528
ประวัติการศึกษา	- สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนเทศบาล 6 นครเมืองเชียงราย ปีการศึกษา 2546 - สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา 2551
ทุนการวิจัย	ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุน การวิจัย (สกว.) ฝ่ายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ภายใต้โครงการ “แนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของ ชุมชนบ้านม้งคอยปุย ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” รหัสโครงการ RDG53N0018 ปี 2553
ประวัติการทำงาน	- ทีมวิจัย โครงการแนวทางการพัฒนาพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอย สุเทพ-ปุย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) พฤษภาคม- ธันวาคม 2553 - ผู้ช่วยนักวิจัย โครงการศึกษาสถานการณ์สิทธิเด็ก อำเภอเมือง แม่ฮ่องสอน อำเภอป่าเย็บ อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน มูลนิธิธีรภัฏเด็ก (The Life Skills Development Foundation) ตุลาคม-ธันวาคม 2553

- หัวหน้าโครงการวิจัย แนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวโดย
การมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านม้งดอยปู่ย ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

กันยายน 2553 - สิงหาคม 2554

- ทีมวิจัยโครงการ แนวทางการเสริมสร้างพลังชุมชนในการ
จัดการทรัพยากรชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชน
อย่างยั่งยืนในพื้นที่บ้านดอยปู่ย ตำบลสุเทพ บ้านขุนช่างเคี่ยน
ตำบลช้างเผือก และบ้านแม่สา ตำบลโป่งแยง จังหวัดเชียงใหม่
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) พ.ศ. 2553-2554

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved